

Tale i det norske Studentersamfund

Taler
Henrik Wergeland

Dato
17 mai 1835

Sted
Christiania

1 Velsignte blandt Dage,

paa blomstrende Skyer
til Norge tilbage

5 fra Himlen du flyer.
Der stille du svævte

blandt Engle iløn
10 til Skyerne bævte
og brast af vor Bøn.

Den Dag er kommen, Brødre! som er os den kjæreste fordi den er Fædrelandets
skjønneste. Ærens Dag er oprunden; thi paa den indtraadte Fædrelandet i
15 Rækken af frie Nationer, paa den vandt det sin Frihed, uden hvilken ingen Ære
er og al Folkelykke kun er et Bedrag. Sejerens Dag overstraalet os; thi paa den
betvang Fædrelandet en i Aarhundreder næsten til
Bestemmelse indhærdet Vanskjebne. Velsignelsens Dag omgiver os; thi fra den
skulle vi regne disse Fremskridt, der ere øjensynlige og stigende; paa den fødtes
20 Nationens Kraft til at udvikle alle disse Kimer til forhøjet Velvære som ligge i
Friheden, og med denne gjorde Nationen sig fortjent til stedse rigere at
velsignes.

Brødre! den Dag er, da Fædrelandet tiltaler os, da vi skulle tiltale hverandre i
25 Fædrelandets Navn og forkynde Frihedens Forjættelser.

Thi sandelig som en ung Moder har Friheden reist sig og vandrer imellem sine
Børn. Velsignelseskilderne ere ikke standsede i denne Barm, som nærede os.
Ømheden ikke udslukt i dette Hjerte, som elskede os. Disse Arme, der bar os,

ere endnu favnende. Det drømmende Kjærlighedsblik gennemtindrer
kommende Tider, og seer ufødte Slægter imøde - dem hun skal tage til Barmen,
elske og velsigne som Os.

- 35 Det er falskt, om vi sige, at Friheden udbredte sin Glands pludseligt og uventet
som Meteoret, der gjennembuer den mørke Nat med sin Flammekugle - eller at
den nedfaldt uventet som Tordenstenene. Visselig, den er Himlens Gave og den
bedste (thi alle Goder ligge i den); men den nedfalder ikke over de Sovende; og
er sat som Priis-Klenodiet paa en Bane, hvor Menneskene maa anstrenge sig og
40 kappes. Kun for Sved er det at Himlene sælge Jorden sine Goder.

- Derfor er Fædrelandet os dyrebart, fordi det har kjøbt os Ære og Lykke for
Anstrengelser - fordi det midt i sin Armod og Magtesløshed erkjendte, at Frihed
ei kjøbes for dyrt. Hvo der lever af Slægten, som erkjendte dette, vil vidne. - Hvo
45 der døde før Frihedspalmen nedrystede sine Frugter - og Gravene langs
Grændsen i de mørke Skoge, hvori Disse hen muldne, der faldt forat værne hint
"Norges bankende Hjerte", hine kløgtige Besværgere, der endelig paa denne Dag
saae Friheden aabenbare sig efter Paakaldelsen - alle Disse ville vidne dette og at
Intet er mindre egenkjærligt end Frisindet.

- 50 Dette Eiendommelige er Frihedens Guddomsglorie - dette, at enhver Slægt, der
har Frihed, arbejder mere for de kommende end for sig selv. Den veed, at den
skal vorde velsignet, om den kun overantvorder Efterslægten Friheden
ukrænket. Og enhver Slægt kræver derfor Friheden som en naturlig Arv.
55 Overantvordes den ikke, da er der ingen Hellighed om Fædrenes Grave, ingen
Glands ved Navnene, ingen Historiens Hæder, ingen Mindernes Ærefrygt. Det
forekommer Slægten, der opdager dette med Blusel, somom det paaligger den at
begynde en ny Historie, at omskabe sig til en ny Nation, at udsone Fædrenes
Synder ved at ofre sig for Efterkommerne.

- 60 Uden dette Martyrsind, uden denne reen guddommelige Destination, skulde
Friheden ikke eksistere i Virkeligheden - ikke være saa hellig - uden Flugt - uden
Liv - stillestaaende, forblivende i de Former, som et Tilfælde, mere end en
bestemt og klar Folkevilje, havde givet den.

- 65 Det var for Efterslægten, for Os, at vore Fædre samledes forat oprække de faae
Hænder mod Europa, æskende Frihed af en Himmel, de vidste krævede mere
derfor end Bønner, og

70 Retfærdighed af en Jord, som kun lader sig den aftvinge. Det var for Os, at disse
Mænd, hvis Alder vilde Roe, hvis Adspredthed i de afgrændsede Bygder og
fjernt adskilte Stæder, at hver
holdt sig for sig selv, og hvis Uvanthed til at gribe ind i politiske Bevægelser
synes at opfordre til at lade den tilsyneladende Overmagt raade med
75 Skjebnevælde - det var for Os, at De lode alt dette intet betyde - at de
ringeagtede den Røst, som kunde raade til at blive siddende for at redde hvad
reddes kunde af eget Velvære, forat bøde paa de Formuesbrist, som de sidste Aar
havde tilføjet Alle - det var for Os, at de indlode sig i dette Vogespil, hvori Alt
var sat mod Alt, men hvori dog selve Tabet vilde være Ære.

80

Landets Natur var som forvandlet under denne mægtige Aand. Den hindrede
ikke mere end Fjeldrækkerne hindre Ørnene fra at sænke sig i hvilken som helst af
de dybe Dale. De slappe, afskaarne Forbindelser spændtes. Landet var som den
strengfulde stemte Harpe, hvorigjennem det mindste Anslag toner.

85

Dette gjorde Fædrene for Os - dette og mere; thi de vidste, at den nye Frihed
skulde æske flere Offre end der behøvedes forat vinde den. Og de have ikke
ophørt med disse Offre. Fædrene have vundet Friheden togange. Først med
Blodet og siden med Formuen. Først med Modet og siden med Ædelmodet. De
90 indtog Tinden og befæstede den. De vunde Klenodiet og udjævnedes Banen
dertil for Os - den Bane, de selv maatte gjenembryde med Sved og mærke med
Blod.

Dog har Friheden betalt dem. Det var som om den i Norge fandt sin
95 forudberedte Jordbund. Den har forlængst betalt dem. - Mange faldt med
Sejerskriget i Ørerne - paa det
ere de opstegne forat see Fædrelandet lykkeligt. Ingen er siden død uden at have
seet Fædrelandets unge Glands voxende, voxende ilsomt som Dagbrynet over
Aasen - med det bristende Øje paa Frihedspagten have de takket den Almægtige
100 fordi han lønnede Opoffrelserne med Velsignelse. De Fleste leve endnu, og leve
forat velsigne det Øjeblik, da de besluttede sig til at voge, at offre, at lide, at
bløde for det Norge, de ei ventede selv at opleve nogen Lykke i.

Dette er det Sind, som tør paakalde Friheden. Denne Fjernhed fra al Egoisme er
105 dets Væsen, og det som gjør Friheden himmelsk og omgivet med religiøs
Majestæt.

Men dette Sind tilhører ikke Farens Stund og Blodvidnerne alene. Det har ikke
110 sin Rod i nogen Spænding over det sunde Hjertes almindelige. Vi have ikke
modtaget i den dyrekøbte Arv en død Skat, eller Noget, der ikke kan eller bør
modtage nogen højere Udvikling. Saaledes er det ikke at vi sværge til
Forfatningen.

115 Vi, Brødre, ere Mellemlæddene mellem hine Frihedens Skabere og Ætterne, der
skulle nyde dens modne Frugter. Ligesom Fædrene for Os, maae vi arbeide for
Ætten - glade hvad enten det skal tillades os som Oldinger at udhvile os mellem
en taknemlig Efterslægt, der nyder Frugterne af vort Virke, eller om vi først i en
endnu friere Tilstand skal forhøje vor
120 himmelske Lyksalighed med Glandsen af vort jordiske Fædrelands.

At tabe sig Selv i sit Formaal - det er Begeistring. Her er Formaalet rykket ud
over vor Tid. Den Frihed, hvortil en ubetvingelig Attraae driver os - den vi med
drømmende Vellyst udbilde os - er en anden, end den, der er disse Dages Hæder.
125 Men med klar Sands see vi, at en Alder er forjettet den, hvori den vil kunne
udfolde sig i al sin store Sandhed og yndige Fantastiskhed. Derfor slukke vi ikke
dette Blussende; thi det udgløder det Egoistiske af vort Væsen. Derfor pleje vi
disse Frihedsidealer; tillade ikke kummerlige Erfaringer at overhøje disse Smiil
fra et bedre Væsen med sine Taarer, at skyløre disse Glimt af en højere, i Ideen
130 og Tilkommelsen ikke mindre sand Verden.

"Bygger Ynglingen i Hjerne

135 Slot for Frihedens Idee,
Mand, da skal du Borgen værne
Som en Drage Fepalæ!

Gamle Hvide,
140 Du skal stride,
gjøre Graven til Tropæ.

Trylleborgens Herskerinde
er jo, Aand, din Aandebrud.
145 Kjæmp, at hun sit Hjem kan finde

trygt paa Jorden som hos Gud!
Englefulde

150

Himle rulle
der for hendes Fødder ud.

Se de Himle skal du dele,

155

om du hende Jorden bød!

Himlens Datter vil jo dvæle
som din Viv i Hyttens Skjød.

160

Kamp hun vejer,
op med Sejer,

og med Salighed din Død.

165

Hun med Tro betaler Ahnen,

med Triumfens Jubel Qval.
Hun din Gravhøi til Altanen

170

gjør for eders Bryllupshal.

Under denne

Dig og Hende

frelste Aander hylde skal.

175

Dog til arme Dødelige
beiler selv saa riig en Brud?
Sjel, du blues forat stige

fra din ringe Hytte ud,

180

for til Frihed

blive viet

i dens Himmerig af Gud."

185

- Som Ynglinge kunne vi for Efterslægten, for Andre end os Selv og for Friheden

saaledes at vi af den nærværende udvikle en, der mere nærmer sig dens højeste Idee, intet Bedre gjøre end at nære Frihedssindet og at være os den Begeistring, som dette er i sin Reenhed, bekjendte. Luft for denne Flamme! Intet Stængsel
190 for disse Straaler fra Sjelens Indre! De maae søge Menneskehjerterne - i disse Dyb ville de besvangrende sænke sig.

Det maa være en given Sandhed for Verden og en Erfaring for hver Æt, at den kommende er mere frisindet end den selv var. Faderen maa trøste sig over at ikke
195 Han har gjort nok ved at Sønnen vil gjøre mere. Han maa vide, at Sønnen i samme Forhold er større Enthusiast end han var som Friheden har udviklet sig siden hans Puls slog i samme Takt, og siden han greb i samme Aare, der driver Menneskeheden frem gennem Tiden mod dens Atlantica.

200 Dette sagt, Brødre! og vi vide, at det er ikke for os Selv at vi feire denne Fest. Vi feire mere det Forbigangne og Tilkommende end det nærværende. Vi ville fæste Efterkommernes

Øine paa Os som værdige til at overlevere dem Friheden meer fuldkommen end vi modtog den fra Fædrene. Det Frihedstræ, vi fryde os om, skal ikke være af
205 disse Underhavens forstenede, hvor Frugterne kun til Øjenlyst ere Diamanter og Rubiner; men et, der lædsker og nærer, forædles, voxer og voxer til en Ygdrasil, der omskygger Verden. Det er ikke en Fest for den taabelige Stolthed, at kunne skjænke disse Arvklenoder ligesaa ufrugtbare, forældede og koldtglimrende til Ætlingerne. Ikke en Stagnationens Fest, dette Dynd hvori
210 Menneskeheden og alt Godt bliver hængende, dette en seendragtig Frihedsvaars Tælegröp, hvori Norge lettelig skulde nedsynke. Det er en Fremskridningens Fest, ikke det Nærværendes, denne Overgangstypus, vi feire.

Saaledes Brødre - hvilken Hellighed i vor Glæde! Saaledes tilhøre vi Dagens Idee
215 ganske. Vore herligste Idrætter skulde kun være som udstraalede af den. Hvilken Spænding i vor Energi! Thi hvorledes skulde vi turde vove at meddele Efterslægten - den vi, i Fædrenes Billede skulde arbejde for - Friheden unyttet eller endog nedværdiget og bedækket med Forhaanelser?

220 Op! op! Brødre - det er paatide at vi bekjende. Disse Pocaler ere ikke Glemselsvalmuer. Dette Flag vajer ikke forat blænde os med sine kjære Farver eller forat tilsløre vore Klager. Ve! jeg hører det udhvine sine i Luften. Lader dem ikke komme til Efterslægten - de skulde forstyrre os i vore Grave. Thi det var

det Mindste vi kunde gjøre for Ætlingerne mod hvad Fædrene gjorde for os, at vi pletløst afgave Klenodiet vi modtog - at vi vare flittige i at blanke dette vaulundgjorte Overflødighedshorn, naar vi mærkede at Luften var svanger med Elementer tilbøjelige til at anløbe det.

230

Dette er vort Livs Opgave, men paa denne Dag skeer det, at Klenodet fremstilles skinnende for Folket.

235

Lader os da bekjende, at denne Dag er os vigtig - at den ikke udtømte sig med den Rigdom den udrystede hint mindeværdige Aar, da Normannafolket følte en Revolutions Bølgeslag i sine Aarer.

240

Hvert Aar kommer den som Forfatningens Nytaarsdag. Thi visselig den aabner et Aar, i den Mening nyt, at nye Udviklinger af Forfatningen lægges for Dagen ligesom Rødmen stiger

245

i Kinderne, og Musklerne svulme om den frodige Yngling. Ja en Nytaarsdag, thi det nye Bedre, som de svundne Aar have overtydet os om ligger i de kommendes Skjød, er ikke længer det Gamle, og hver 17de Mai slaaer op et nyt Blad i Forfatningens Fortolkning. . . . En Nytaarsdag; thi da bringe vi Alle Constitutionen vore Hilsener, vore Ønsker, at den maa trives og voxe, og vore Kjerligheds-Gaver i et frimodigt Aasyn, i et reent og uegennyttigt Sind, i trofaste Løfter, i mandigt Ord og Bedrivt.

250

Dette tør vort gamle Samfund sige. Dette siger jeg i dets Navn, Brødre!

Er det ikke fra Fjeldets Tinder og Huler at de Storme fare, der lader Træet friste hvad Løv det bærer: fast og livsfrodigt eller visnende og falskt?

255

Storme nedbrøde fra Throntinden og fra Hulerne derunder hylte de som Dæmoner mod vort Frihedstræ, og mange Blade, hvorpaa Vaarens Glands end laae og som det nærede fra sin Rod, stode ikke sin Prøve, men faldt til Jorden til Leeg for uslere Vinde.

260

Men vort Samfunds Brødre vare de ikke som de livsfriske Blade, der holdt Stand i Stormen? deres sammenknyttede Hænder som Frihedstræets faste slyngede Grene? Bægerne, de opløftede, ligesom Blomster, der med sød Trods netop hvælve sig sammen og ville ikke give Slip paa Duggdraaben under Stormen.

265 Denne er sagtnet. Det hviner ikke længer i Bladene, hvoraf hvert af vore Hjerter
er et. De affaldne omtumles foragteligen paa Jorden. De, der holdt sig, glindse
og suge sin Næring i
Fred, og en mild Aftenluftning toner igjennem dem.

270 . . . Denne Aftens Luftning toner igjennem Os . . . Aftens? O, denne Dag
tilhører sig selv alene, delende to af Fædrelandets Aar . . denne Aften er det
kommendes Morgen. Disse de lykkelige Borgeres Glædesblus ere Stjerner over et
nedsjunktet lykkeligt Aar. Disse Himmelens Stjerner ere Morgengryet for et
kommende end lykkeligere. Det begynder imorgen. Denne Dag staaer ensom i
275 sin Høihed. Den tilhører ikke Religionen, ikke Erhvervet, ikke de sandselige
Glæder. Delt imellem Mindet og Forjettelsen synes den halvt at tilhøre Jorden
halvt Himlen.

Denne Qvel med sine Stjerner er et kommende Lykkeaars Morgen med sit
280 buede Dagbryn over Fædrelandet.

Derfor - Brødre - vi ere aarle ude for at hilse dette Aar, der skal indgyde Friheden
ny Marg, give Forfatningen nye Tryllerier for Hjerterne. Sønner af gamle
Norge! Børn af den
285 unge Frihed! af denne Gudinde, som opsteg af Oceanet, der overskyllede den
fordærvede gamle Verden og endnu bryder imod dens undergravede Pillarer, -
hvert af vore Hoveder
være en af disse kjække Bølger! Lad dem knuses, om det skulde være nødvendigt;
thi det er Aanderne eget, at Døden er kun Eens, Seiren vis og Alles.

290 Vort Blod gennemruller ikke raskere vore Aarer, vort hele Legeme tiltager ikke
igjennem Ynglingealderen uden forat minde os om at Aanden ligesaalidt taaler
Stillestand som Tilbagegaaen, og om at Forbedringerne, Udviklingerne er vor
Sag.

295 Derfor lader os fremkalde vor Vilje! lader os bede til vor Kraft! Thi dem er det
Gud engang for Alle har anbetret Friheden og Fædrelandet. Forfulner vor
Vilje, indtørker vor
egen Kraft - da skulle hverken Englenes Legioner komme; og heller ikke, om de
300 kom, skulde de kunne frelse det Forraadte. Men brænder Frisindet og
Fædrelandskjærligheden, skulle selv de Skjebner, Himlene forbeholdt sig selv at
tilskikke vort Land, ikke være andet end det ædle Aasyns mørke men

forbifarende Skyggedrag.

305

Regnsvangre Skyer over den nedslagne Sæd føre ikke længer noget Triumftog
over Norge. Thi Udholdenhed er den naturlige Skal om den Frisindedes Mod.
Elementerne ere ikke frygtede Fiender længer; thi Norges Aander have følt, at de
voxede under Kampen mod dem, og de erkjende, at Friheden, ved den Ret der
310 er den fribaarne Nordmands paathing, erstatter rigeligen enkelte Aars Nederlag
i Striden mod de voldsomme Floder, mod Havet, Lavinerne og Klimatet.

Men Himlen vil være barmhjertig mod dem, der gave Slip paa mange af Jordens
Goder, for det ene himmelskes Skyld: for Friheden.

315

Men hvad der beroer paa os Selv - lader os sværge, at vinde det: Oplysning,
denne Frihedens Lysfære: Medborgersind, dette Frihedens Styrkesbelte:
Oprigtighed og Uforfærdethed, denne Frihedens Veltalenhed: Flid, dens
Haand, og Hæder, den Dragt, som tilhører den!

320

Kilde

325

Samlede skrifter, IV, bd. 2, s. 163-171

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/tale-i-det-norske-studentersamfund>

330

335

340